

Inte ens en katastrof i Baltikum ger svenska staten stora kostnader

Den globala finanskrisen har haft stora effekter på det finansiella systemet i Sverige, och svenska bankers utlåning i Ukraina och Baltikum är ett orosmoln. Men det är först i ett verkligt katastrofscenari som staten måste gripa in. Och även om vi mot förmodan skulle se en sådan utveckling, blir statens utgifter för stödåtgärder inte så höga som IMF:s siffror visar. Det är bland annat orimligt att räkna med stora kostnader från garantiprogrammet, givet att staten inte kommer att låta någon bank fallera.

Hösten 2008 gick Lehman Brothers i konkurs. I det osäkra läge som rådde blev effekterna på den globala finansmarknaden enorma. Ingen litade på någon institution längre, och de upplevda motpartsriskerna sköt i höjden. Även Sverige drabbades, trots att de svenska bankernas exponering mot så kallade toxic assets var mycket begränsad. Räntorna på interbankmarknaden sköt i höjden och statskuldväxelmärknaden slutade att fungera till följd av att alla ville hålla säkra statspapper. Det svenska finansiella systemet var utsatt för kraftiga påfrestningar.

Stödåtgärder i världen

I Sverige, såväl som i övriga världen, svarade statsmakterna med ett batteri av åtgärder. Här fokuserade dessa på att lugna insättare samt återställa förtroendet för framför allt systemviktiga banker. De åtgärder som sjuötsattes var en utvidgad insättningsgaranti, det europeiska garantiprogrammet och kapitaltillskottsprogrammet. Med utgångspunkt i den krislagstiftning som togs under 90-talet beslutades snabbt en lag om stöd till banker i kris. Regeringen fick fullmakt att vidta de åtgärder som kan komma att krävas för att bevara den finansiella stabiliteten.

Riksgälden emitterade under hösten extra statsskuldväxlar för att få marknaden att fungera bättre. Betalningen användes i huvudsak till omvända repor med bostadsobligationer som säkerhet, vilket också stärkte den marknaden. Dessutom ökade Riksbanken sin utlåning till bankerna i stor skala.

Dessa program har haft önskad effekt, och i dag fungerar den svenska bankmarknaden avsevärt bättre än under föregående sex månader. Den svenska och internationella konjunkturen har emellertid vikt kraftigt nedåt, och det är i dagsläget oklart vilken effekt detta kommer att få på de svenska bankerna. Svenska bankers låneexponering i

Ukraina och Baltikum, motsvarande 450 miljarder kronor, utgör ett särskilt orosmoment.

IMF:s skattning

I mars 2009 publicerade IMF en rapport där budgetutgifterna för de stabilitetsfrämjande åtgärderna i ett flertal länder skattades. IMF förutspår att de svenska utgifterna kommer att uppgå till 4 till 12 procent av BNP, det vill säga ett scenario liknande det som upplevdes i Sverige i början av 1990-talet. IMF:s snittskattning ligger på 7,7 procent av BNP. Ett flertal kreditvärderingsinstitut har därefter skattat budgetutgifterna för det svenska bankstödet till 5–10 procent av BNP.

Svenska banker är starka

Riksgälden har, liksom Finansinspektionen och Riksbanken, analyserat de svenska bankerna. De är i dag med historiska mått välkapitaliserade och klarar att bära stora kreditförluster. I myndigheternas huvudscenarier klarar de verksamheten utan statligt stöd. Även i de negativa scenarierna klarar sig de två banker som har stora exponeringar i Baltikum utan statligt stöd om kreditförlusterna i Baltikum fördelas under två år, snarare än bara under 2009.

Det är först i ett verkligt katastrofscenari som staten måste gripa in. Ett sådant scenario innebär mycket stora kreditförluster i Baltikum/Ukraina redan i år. Dessutom krävs att kreditförlusterna i Sverige under 2009 samtidigt blir tio gånger större än i dag. En så allvarlig utveckling, i synnerhet i svensk ekonomi, framstår som osannolik.

Lägre kostnader än vad IMF antar

Kostnaderna för staten torde dock även i detta fall bli avsevärt lägre än vad IMF antagit. En stor del av IMF:s skattning

av statens förluster kommer från garantiprogrammen. Men givet att den svenska staten ser till att bankerna aldrig fallerar, kommer garantierna inte att leda till några direkta kostnader. Stödet lämnas i stället i form av kapitaltillskott.

Om staten skulle behöva gripa in utgår vi dessutom ifrån att bankernas primärkapital endast behöver återställas till en normal nivå motsvarande 7 procent av riskvägda tillgångar, snarare än de 11–12 procent som gäller för närvarande.

I detta hypotetiska räkneexempel och i absoluta tal, skulle detta innebära statsutgifter om uppskattningsvis 60 miljarder kronor, eller ca 2 procent av BNP.

För att denna utgift ska bli en kostnad, måste man dessutom anta att de två berörda bankerna därefter kommer att säljas för noll kronor. Med 1990-talets bankkras i färskt minne är det ett orimligt antagande. Vidare torde den svenska regeringen inte ensam komma att behöva bära hela bördan för att hantera de svenskägda bankerna i Baltikum. Internationella organisationer kommer sannolikt att bidra i en rekapitalisering av de svenska dotterbankerna.

Mats Gustavsson
Bankstödsavdelningen